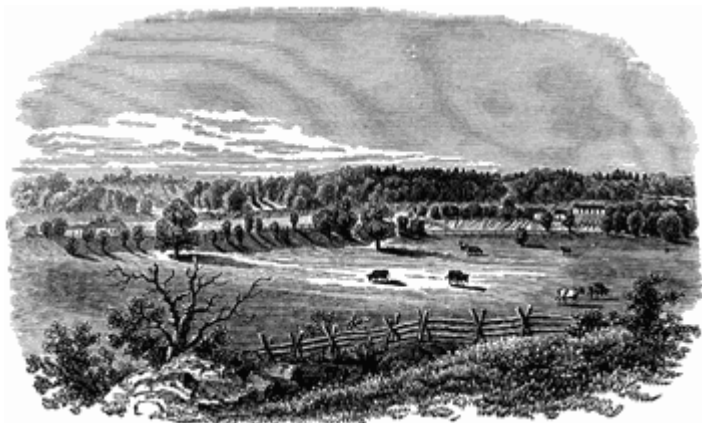

čiernom bahne prastarej nížiny stojacích vôd, kde dávnych dobách aj more sa rozlievalo, po tisícročia hnije napadaná a naplavená drevná hmota. Niekedy ju celú pokrývala nízko rastúca drevina, bor zvaná a pomedzi to všetko sa ujala biedna močaristá vegetácia, ktorá z roka na rok ostávala. Na povrchu tej staršej sa tvorila nová, pod ktorou tá stará strúchnatela. Tieto vekmi tlejúce Bory hornooravskej tundry, dnes opäť zaliatej nedozernými vodami, však ukrývajú nejedno fascinujúce tajomstvo a dnes sa za jedným vyberieme.

Moja nekonečná púť hustými horami Oravskej Magury, kde z tmavých húštin rev dravej zvery neutíchal po celú cestu, skončila a predou mnou sa vo svojej kráse v jemnom opare rozprestiera hlboká kotlina. Nekonečná púť malými osadami, popri rieke bielej Oravy ma priviedla na nedoziernu roveň, ktorá s'á by celá horela. Takýto úchvatný pohľad na kraj zahalený v dymovom závoji a obklopený vysokými horami, tam niekde na konci sveta, asi nikde inde neuvidíš. Pripomína mi to predpeklie, kam z pekla jemný opar sa dvíha a kúdoly dymu valia. Vraj tam v diali, v opare ukrytá je osada zvaná Pekelník je tomu dôkazom,

hovorili ľudia, ktorých som po ceste postretol. Nikto z nich tam ešte nikdy nebol a ani nepôjde. Komu by sa vraj chcelo ísť do pekla. A už možno ani neexistuje, lebo sa pod čiernu zem prepadla. „Chýry sú všakové a pravda sa hľadá ťažko, keď máš od lopoty chrbát celý deň zohnutý.“ hovorí okoloidúci gazda, ženúc kravky z paše. „Kam ťa tvoje

túlavé nohy vedú? pýta sa prekvapene. „Odev nemáš hodný toto kraja, tak ideš asi z ďaleka.“ „Áno, áno z ďaleka idem. Chýr o dobrom a poctivom plátne tohto kraja až na dolnú zem zašiel, tak som si poň došiel.“ hovorím mu. Takto som po ceste veľa dobrých a zhovorčivých ľudí postretol a cesta pri takýchto rozhovoroch rýchlejšie ubiehala. V močaristej rovni bolo vidieť, ako okolo pekného červenkastého dreva postaveného do pyramíd sa s mravenčou usilovnosťou pohybujú kopúci a rúbajúci ľudia. Všimol som si, že nielen drevo tu vykopané, ale i sama borová zem sa dá upotrebiť na palivo usúdiac po tom, čo mi zrak spočinul na početných rašelinových tehlách, ktoré sa presušali naskladané na kopách. „Táto sušená usušená borová pôda dobre a výdatne horí. To už z ďaleka ráno a večer zo zápachu poznáš, kde sa táto borová zem a borové klče pália.“ rozhovoril sa upotený starček. „Od vekov sú tieto nedozierne Bory bohatou baňou na kurivo. Vyváľané a zasypané borovice takto kolčujeme po stáročia aby sme prežili tuhé zimy...“ ukázal smerom ku kopám dreva, ktoré

bolo vidieť široko ďaleko. Pri mojej dlhej púti týmto zvláštnym krajom, kde na míle sú len samé pusté bory, bahná, turvy, trasoviská a priepasti, kde za každým krokom uviazneš v močaristej a pohyblivej pôde, som postretol mnoho ľudí. Je však až k

neuvereniu, že tu vznikli osady, hoc všade naokolo je len riedka borová zem, popretkávaná zotletými stebkami rastlín, schopná pojať veľa vody. V období sucha sa keď na túto pôdu staneš, ohybe sa a trasie pod tebou a máš pocit, že sa čo chvíľu prepadneš do tlejúceho pekla. Najhoršie je to v období dažďov, kedy každú tvoju stupaj na drne zaleje voda. Ak stúpiš vedľa a budeš mať šťastie, prepadneš sa do čiernej gebuziny len nižšie kolien a zastaneš na vyvalenej borovici, pochovanú stáročiami. Moje cesty ma presvedčil o tom, že chýry o kvalitnom oravskom plátne neboli báje, ale ozajstné. Hornooravský ľud v tomto nehostinnom kraji vyrábala také kvalitné výrobky, že ich plátenníkov ste mohli stretnúť aj v Egypte. A tak som si domou zo sebou nezobral len plné pudlo plátne nevídanej kvality, ale aj podivné báje o tom, že sa tu kedysi celé mestá a dediny prepadli pod čiernu, tlejúcu zem. Vraj pri pohľade z Babagury a Magury na vypuklých miestach poznať, kde sa nachádzali a niekedy je vidieť vytŕčať z máravy veže starobylých kostolov, pričom počuť zvuk ich zvonov.

Nebyť umu a šikovnosti našich predkov, ktorí sa v tomto dymiacom predpeklí kedysi usadili, dnes by sme tu videli na jar a v jeseni, ako na severných tundrách len roje vtáctva, ktoré tu nájdú dobrý oddych a hojnú zásobu potravy pri svojej dlhej púti.“

Zazvonil zvonec a príbehu o stratenom svete, ktorý je ukrytý v bezodnej hĺbočine času, je koniec. Tichý zvuk utopených zvonov, ktoré ukrývajú nedozierne Bory pod oravským morom, však môžete počuť ešte aj dnes.

MIHAY©2010

